

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 40 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby, pravítko, školní atlas světa (Kartografie Praha, a.s., vydání 2020 a novější)

1

5 bodů

Pomocí atlasu rozhodni, zda je tvrzení pravdivé, či nikoliv.

1) Z Rijádu je to vzdušnou čarou blíže do Londýna než do Hanoje.

ANO – NE

2) Nejvyšší vrchol pohoří Stara Planina je hora Botev, která měří 2 736 m n. m.

ANO – NE

3) V Mainském zálivu se střetává tropický a subtropický podnebný pás.

ANO – NE

4) V tentýž moment může být stejně hodin na 75° v. d. jako na 130° v. d.

ANO – NE

5) Turkmenistán je vnitrozemský stát, který má téměř vyrovnanou obchodní bilanci.

ANO – NE

2

10 bodů

Z pojmů uvedených na řádcích níže vyber ty, které splňují zadané kritérium, a zakroužkuj je (v jednom řádku můžeš vybrat i více pojmů). Za nesprávné odpovědi se body odečítají.

1) Označ stát(y), který(é) mají pozemní hranici s Ruskem.

Severní Korea – Arménie – Polsko – Japonsko – Norsko

2) Označ stát(y), který(é) sousedí pouze s jedním státem.

Madagaskar – Svazijsko – Lesotho – Gambie – Džibutsko

3) Označ horu(y), která(é) se nachází/nacházejí v jihoamerických Andách.

Illimani – Illiamna – Pico Duarte – Encantada – Aconcagua

4) Označ stát(y), kde je úředním jazykem portugalština.

Uruguay – Mosambik – Pobřeží slonoviny – Botswana – Nikaragua

5) Označ jezero(a), které(á) se nachází/nacházejí na africkém kontinentu.

Tuz – Rukwa – Kyoga – Van – Balkaš

3

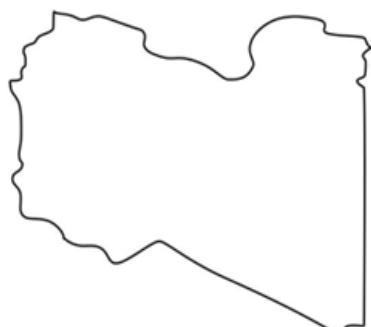
10 bodů

- a) Pomocí atlasu urči, jakému státu patří obrysy z obrázků 1–5. Stát vyber z nabídky.
b) Urči hlavní město státu, jemuž obrys náleží.
c) Hlavní město zaznač křížkem do obrysu státu.

1. Středoafriická republika – Burkina Faso – Uganda – Jižní Súdán

Hlavní město:

2. Tanzanie – Libye – Zimbabwe – Keňa

Hlavní město:

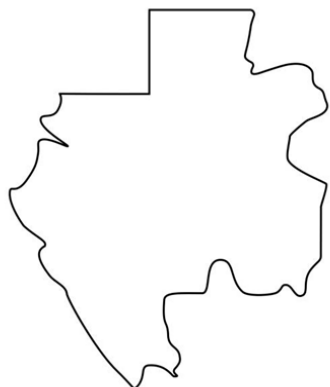
3. Benin – Togo – Tunisko – Malawi

Hlavní město:

4. Lesotho – Svazijsko – Rovníková Guinea – Džibutsko

Hlavní město:

5. Mauritánie – Mali – Botswana – Gabon

Hlavní město:

4

6 bodů

S využitím atlasu zakroužkuj v textu správnou variantu tak, aby byl text pravdivý.

a) Bolívie

Je to **jeden ze dvou / jeden ze čtyř / jeden ze tří** vnitrozemských států Jižní Ameriky. Bolívie není sice svojí rozlohou ani zdaleka největším státem jihoamerického kontinentu, i přesto ale sousedí s **pěti / šesti / osmi** dalšími státy. Na téměř polovině území Bolívie se rozprostírá pohoří Andy, kde se nachází nejvyšší hora státu, kterou je **Illimani / Sijama / San Pedro**. Na hranici s **Peru / Argentinou / Chile** najdeme světoznámé jezero Titicaca. Bolívie se řadí mezi **nejbohatší / nejchudší / nejperspektivnější** státy Jižní Ameriky. HDP Bolívie totiž dosahuje **3 500 / 6 500 / 18 500** dolarů na jednoho obyvatele za rok.

b) Venezuela

Je přímořským státem, jehož břehy omývá **Karibské / Sargasovo / Venezuelské** moře. K Venezuele náleží i několik ostrovů – jedním z nich je například **Tobago / Aruba / Margarita**. Velkou část území tvoří **Centrální Kordilera / Patagonská Kordilera / Guyanská vysočina**. Venezuelou protéká jedna z nejdelších a nejvýznamnějších řek Jižní Ameriky **Orinoko / Amazonka / Paraná**, která ústí do moře **deltou / estuárem / limanem**. Na severovýchodě území se nachází oblast intenzivní těžby surovin, nalezneme zde ložiska **černého uhlí / ropy / drahých kovů**.

5

4,5 bodu

K jednotlivým státům přiřaď právě 3 pojmy a charakteristiky, které jsou uvedené v nabídce.

naleziště černého uhlí – mys Trafalgar – záporná průměrná lednová teplota – 55° s. š. – vegetace
středomořského typu – Segovia – ostrov Man – řeka Jižní Bug – import převažuje nad exportem

Velká Británie – – –

Španělsko – – –

Ukrajina – – –

6

2,5 bodu

Za pomoci atlasu seřaď jednotlivá města od nejsevernějšího (1) po nejjižnější (5).

..... Hanoj (Ha Noi)

..... Nové Dillí (Naí Dillí)

..... Ulanbátar (Ulaanbaatar)

..... Tchaj-pej (Taibei)

..... Kostanay (Qostanai)

7

2 body

7a. V hlavním městě Egypta, Káhiře, je právě 25. února 18:42 hodin. Pokud bychom se chtěli spojit s kamarádem v australském Brisbane, jaké datum a čas je u kamaráda doma?

1 bod

Datum:

Čas:

7b. Urči zeměpisné souřadnice prvního zmiňovaného města – Káhiry.

1 bod

Káhira se nachází na souřadnicích:

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby

1

5 bodů

Doplň do textu názvy klimatických pásů tak, aby text pojednávající o vybraném klimatickém pásu dával smysl.

1. V pásu převládají pustiny, které jsou převážně pokryty ledem. Ze zástupců rostlin se zde vyskytují převážně pouze mechy a lišejníky. Srst živočichů je často bílá a mastná pro lepší ochranu před klimatickými podmínkami a predátory.

2. Savany, rozprostírající se v tropickém nebo pásu, poskytují ideální prostředí pro migraci velkých stád zvířat, jako jsou antilopy a bizoni.

3. Tundra či tajga s malým množstvím vegetace a výskytem permafrostu v některých oblastech, dělá z oblastí v pásu ideální místo pro život pižmoně severního nebo třeba losa evropského.

4. V oblastech v pásu, například v Jižní Americe, nalezneme unikátní druhy motýlů, kteří se mohou vyvíjet v symbióze s mravenci. V těchto místech se ale mimo jiné nacházejí též pouštní oblasti, kde se vyskytují periodické výkyvy teplot, přežívají rostliny, jako jsou welwitschie nebo rostliny s tlustou pokožkou, které jsou adaptované na minimální spotřebu vody.

5. V oblastech nacházejících se v pásu, jako je převážná část Evropy, nalezneme unikátní ekosystémy listnatých a jehličnatých lesů, které poskytují útočiště různým druhům živočichů, jako jsou liška obecná, sokol stěhovavý nebo rys ostrovid.

2

11 bodů

2a. Doplně tabulku tak, aby v prvním sloupci byl vnější činitel, ve 2. až 4. tvar reliéfu a v posledním konkrétní příklad tvaru reliéfu.

8 bodů

škrapy – obří hrnce – morény – moře a oceány – abrazní srub – závrt – kar – Moravský kras – ledovec – meandr – abrazní terasy – Grand Canyon – kaňon – Obří důl – pláž – dešťová voda

ČINITEL	TVAR RELIÉFU			PŘÍKLAD
	krápník			
				Miami Beach
řeka				
	trog			

2b. Přiřaď správný název tvaru reliéfu z tabulky 2a.

3 body

Zdroj: Česká geologická společnost

3

6 bodů

Vyber do popisů jezer slova tak, aby byly odstavce fakticky správně.

Torrensovo / Eyreovo / Gairdnerovo jezero je považováno za největší periodické jezero na světě. Jezero je naplňováno vodou zejména při jevu **La Niña / El Niño**. Nachází se v **jižní / severní / západní** části Austrálie. Jedná se o jezero se **slanou / sladkou** vodou.

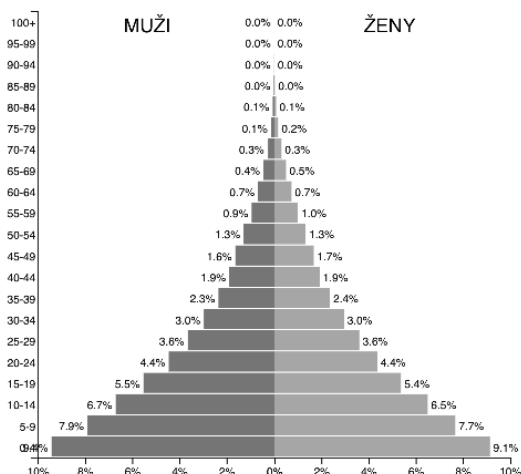
Jezero **Tanganika / Malawi / Čadské** je nejhlubším jezerem v Africe. Leží v **západní / severní / jižní** části Afriky a je **sopečného / ledovcového / tektonického** původu. Jezero tvoří západní hranici státu **Niger / Tanzanie / Ugandy**.

Ontarijské / Erijské / Hořejší jezero je nejmenší jezero ze **čtyř / pěti / šesti** Velkých jezer v Americe. Na přítoku tohoto jezera leží **Viktoriiny / Niagarské / Yellowstoneské** vodopády. Na jeho břehu se rozkládá město **Toronto / Montreal / Nashville**.

4

6 bodů

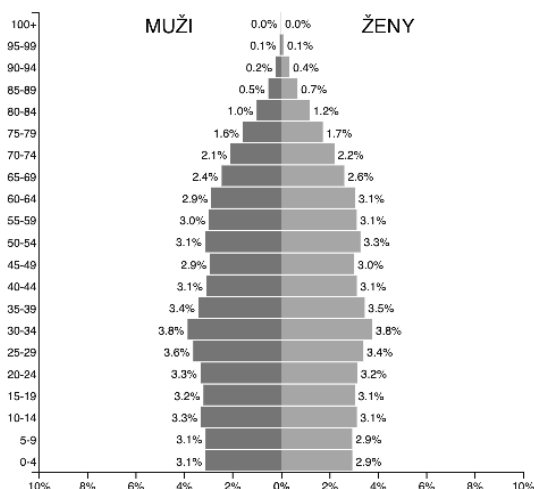
Věková pyramida je grafické znázornění věkové struktury obyvatelstva státu. Jsou tři typy věkových pyramid: regresivní, progresivní a stacionární. **V této úloze u každé věkové pyramidy napiš její typ (využij všechny 3 typy) a podle popisu napiš stát, kterému pyramida patří.**

Tato věková pyramida náleží státu, který leží ve střední Africe. Hlavním městem tohoto státu je N'Djamena.

Stát:

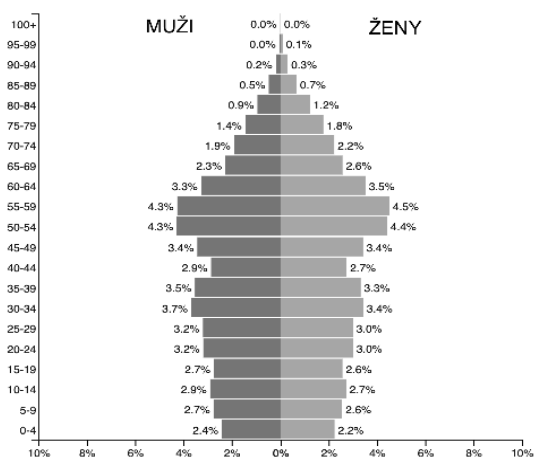
Typ věkové pyramidy:

Stát, kterému patří tato věková pyramida, se rozkládá na dvou ostrovech v Oceánii. Nejpopulárnějším sportem tohoto státu je ragby.

Stát:

Typ věkové pyramidy:

Věková pyramida patří ostrovnímu státu ve střední Americe. Téměř padesát let zde vládl diktátor Fidel Alejandro Castro Ruz.

Stát:

Typ věkové pyramidy:

Zdroj: PopulationPyramid.net (upraveno)

5

2 body

Na Novém Zélandu žilo k 31. 12. 2022 celkem 5 157 100 obyvatel. V tomto roce se narodilo dohromady 58 887 živých dětí. Úmrtí bylo zaznamenáno celkem 38 574. Jaký byl přirozený přírůstek obyvatel Nového Zélandu v roce 2022? Uveď postup výpočtu.

Výpočet:

Výsledek:

Zdroj: Stats New Zeland <https://www.stats.govt.nz/topics/population>

PRAKTICKÁ ČÁST

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby, volný papír, kalkulačka, pravítko

® Úvodní text

Fairtrade je obchodní model certifikující zboží podle sociálních, ekonomických a ekologických standardů s cílem poskytnout důstojné pracovní podmínky pěstitelům a pracovníkům v méně rozvinutých zemích. Základní principy zahrnují odpovídající výkupní ceny, dlouhodobé obchodní vztahy, dodržování pracovních práv, udržitelný rozvoj komunit a šetrné využívání přírodních zdrojů. Drobní pěstitelé v těchto zemích se specializují na pěstování fairtradových surovin, jako jsou káva, čaj, cukr, kakao, banány, rýže, obiloviny, koření, bavlna a řezané květiny.

1

6 bodů

Doplň do textu o Fairtrade slova z nabídky tak, aby dal smysl. Některé pojmy jsou uvedeny navíc a do textu se nepoužijí. Pojmy mohou být v nabídce skloňovány jinak, než jak je použiješ v textu.

biodiverzita – Česko – ekologicky – ekonomicky – extrémní – maximální – minimální – odlesňování – palivo – pesticid – Pobřeží slonoviny – přírodní – stepní – symbióza – trh – uhlíkový – úrodný – vyprahlý

Systém Fairtrade je součástí řešení klimatické změny

Řešení klimatické změny je jádrem celého hnutí Fairtrade, protože vážně ohrožuje živobytí pěstitelů a pěstitelek. Ke klimatické krizi přitom přispěli nejméně: jedna osoba z má stejnou uhlíkovou stopu jako 18 lidí z nebo jako 55 lidí ze Sierra Leone. Fairtrade koordinuje speciální programy, aby pěstitele během klimatické krize co nejvíce podpořil. Učí je reagovat na dopady klimatické změny jako například méně půda, omezení plodin, selhávající sklizeň a počasí. Součástí těchto programů je například Klimatická akademie v Keni, která probíhala během let 2017 až 2020, jako série školení a technické podpory vytvořená speciálně za účelem zvýšení odolnosti pěstitelů kávy vůči změně klimatu.

Fairtrade v západní Africe na kakaových fairtradových farmách testuje pěstování jamů (sladkých brambor) odolných vůči suchu, aby podpořil zajištění dostatku potravin. Etiopské družstvo Oromia se zapojilo do iniciativy uhlíkových kreditů a pořídilo vařiče na bioplyn.

Díky projektu získalo 10 000 pěstitelů kávy 20 000 vařičů. Nové spotřebiče snižují používání palivového dřeva o 50 %, snižují množství škodlivých částic sazí o 24–45 % a množství uhlíkových emisí až o 70 %. Jako se v těchto vařičích na bioplyn používá chlévská mrva a vedlejší produkt jejich provozu lze použít jako biohnojivo na farmě. Ve svých standardech Fairtrade vyzývá pěstitele k šetrnějšímu využívání zdrojů, zákazu škodlivých a dalších látek, zákazu geneticky modifikovaných sazenic a osiv. Pěstitelé se zavazují chránit, nepodílet se na a snižovat svou stopu. Fairtrade podporuje pěstitele garantovanou výkupní cenou a bonusovým fairtradovým příplatkem. Nabízí pěstitelům také extra příplatek za bio produkci. Když kupujete produkty Fairtrade, podporujete farmáře, aby byli odolnější vůči klimatické krizi a chránili deštné pralesy a životní prostředí.

Zdroj textu: <https://fairtrade-cesko.cz/wp-content/uploads/2021/02/metodika-Ochranci-pralesa.pdf> (upraveno)

2

9 bodů

Mapa Férový svět zobrazuje, které státy jsou pro vybrané fairtradové plodiny nejvýznamnější podle objemu produkce.

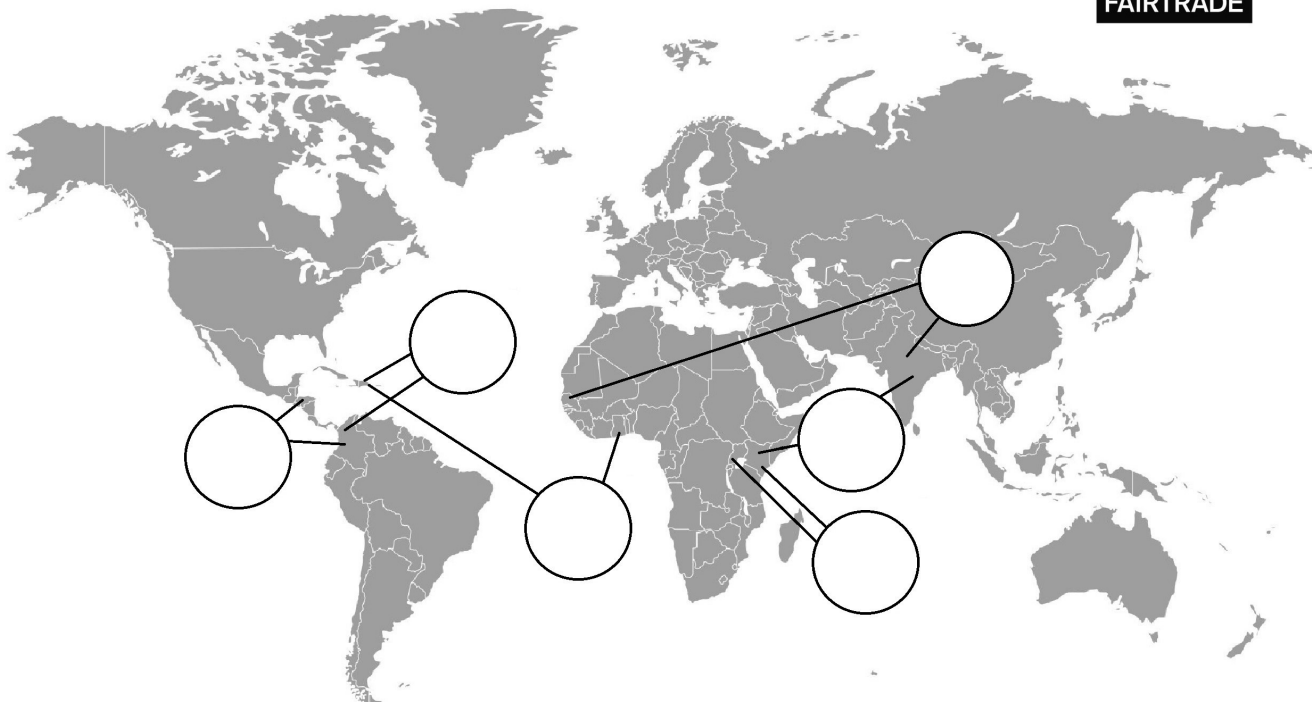
2a. Doplň do prázdných koleček v mapě název komodity z nabídky pod mapou tak, aby byla spojena čarami se správnými státy.

3 body

2b. Každému kolečku (komoditě) chybí spojení čarou s jednou ze tří nejvýznamnějších zemí (z nabídky pod mapou) podle objemu produkce. Spoj čarou k vybraným komoditám chybějící stát.

6 bodů

Férový svět

Banány

Tři nejvýznamnější země: Dominikánská republika, Kolumbie, Ekvádor

Květiny

Tři nejvýznamnější země: Keňa, Etiopie, Uganda

Bavlna

Tři nejvýznamnější země: Indie, Pákistán, Senegal

Káva

Tři nejvýznamnější země: Peru, Honduras, Kolumbie

Kakao

Tři nejvýznamnější země: Pobřeží slonoviny, Ghana, Dominikánská republika

Čaj

Tři nejvýznamnější země: Indie, Keňa, Malawi

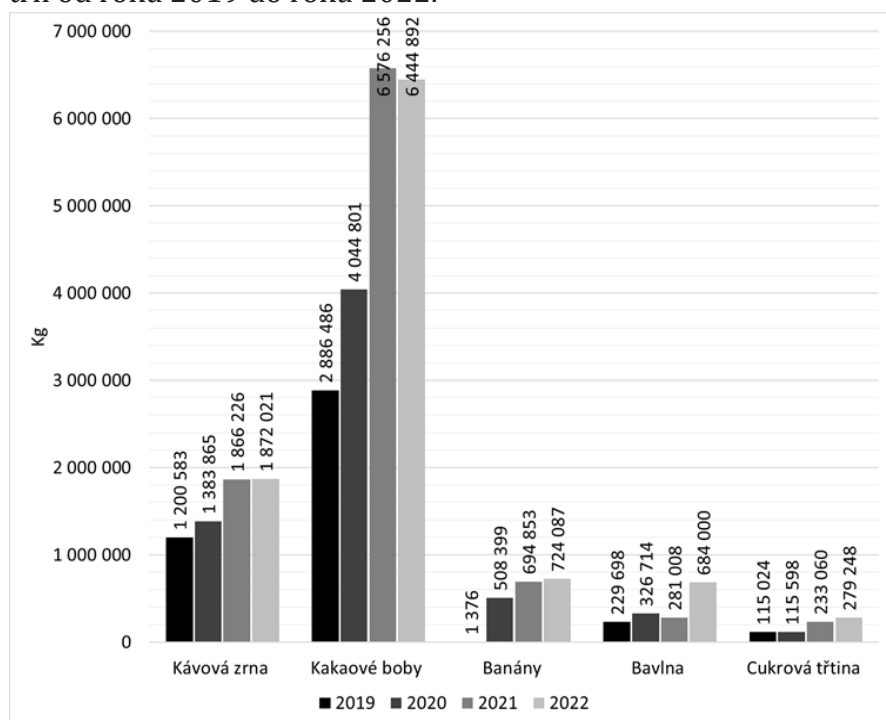
Data na základě objemu fairtradových prodejů v roce 2021

Zdroj: <https://fairtrade.cz/wp-content/uploads/2023/06/Mapa-pestitelu-2023-CZ.pdf> (upraveno)

3

8 bodů

Obchod s fairtradovými výrobky v Česku a na Slovensku je založen na klíčových surovinách, přičemž nejvýznamnější jsou kakao, káva, banány, bavlna a cukrová třtina. Následující grafy představují přehled množství primárních surovin, z nichž byly vyrobeny fairtradové výrobky pro český a slovenský trh od roku 2019 do roku 2022.

Zdroj: https://fairtrade.cz/wp-content/uploads/2021/08/VYROCNÍ_ZPRAVA_2020_CZ_ONLINE.pdf (upraveno)

Zdroj: https://fairtrade.cz/wp-content/uploads/2023/09/VYROCNÍ_ZPRAVA_CZ_2022_ONLINE.pdf (upraveno)

3a. Na základě analýzy grafů rozhodni a zakroužkuj, zda jsou následující tvrzení pravdivá, či nikoliv.

2 body

1. Meziroční pokles zaznamenaly mezi lety 2019 a 2022 kakaové boby, kávová zrna a cukrová třtina.

PRAVDA – NEPRAVDA

2. Meziroční nárůst o více než 25 % s předchozím rokem zaznamenaly v roce 2020 kakaové boby, banány, bavlna. V roce 2021 kávová zrna, kakaové boby, banány, cukrová třtina. V roce 2022 bavlna.

PRAVDA – NEPRAVDA

3. Meziroční nárůst o více než 50 % s předchozím rokem zaznamenala alespoň jedna primární surovina pouze v roce 2021 a v roce 2022.

PRAVDA – NEPRAVDA

4. Meziroční nárůst o více než 100 % s předchozím rokem nezaznamenala nikdy žádná primární surovina.

PRAVDA – NEPRAVDA

3b. Na základě analýzy grafů zakroužkuj odpověď, která je pravdivá. Správná je vždy pouze jedna odpověď.

6 bodů

- 1) Největší meziroční nárůst v procentech zaznamenaly/a:
 - a) Bavlina v roce 2022
 - b) Banány v roce 2020
 - c) Kakaové boby v roce 2021
 - d) Kakaová zrna v roce 2021

- 2) Nejnižší kladný meziroční nárůst v procentech zaznamenaly/a:
 - a) Cukrová třtina v roce 2022
 - b) Cukrová třtina v roce 2020
 - c) Banány v roce 2022
 - d) Kakaové boby v roce 2022

- 3) Největší nárůst v kilogramech zaznamenaly/a od roku 2019 do roku 2022:
 - a) Banány
 - b) Cukrová třtina
 - c) Bavlina
 - d) Kakaové boby

- 4) Nejnižší nárůst v kilogramech zaznamenaly/a od roku 2019 do roku 2022:
 - a) Kakaové boby
 - b) Kávová zrna
 - c) Cukrová třtina
 - d) Bavlina

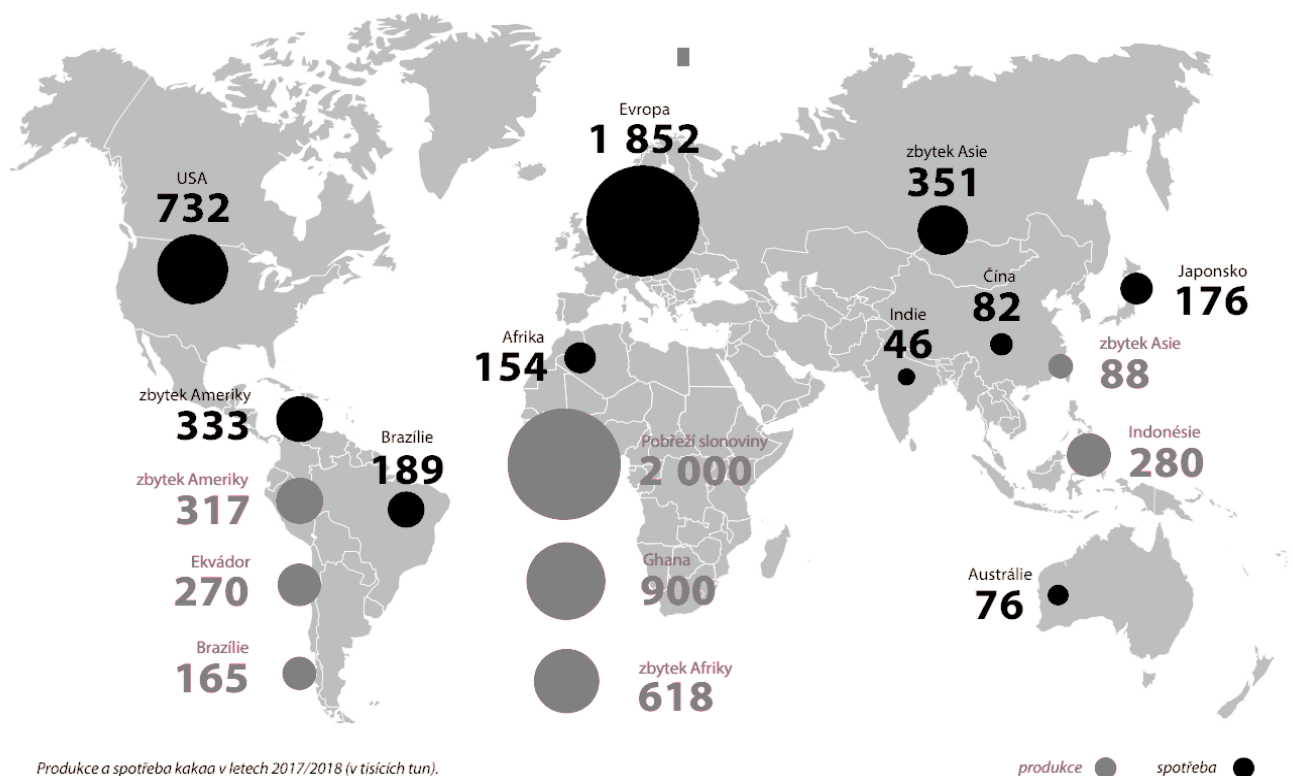
- 5) Největší procentuální nárůst zaznamenaly/a od roku 2019 do roku 2022:
 - a) Kakaové boby
 - b) Banány
 - c) Cukrová třtina
 - d) Kávová zrna

- 6) Nejmenší procentuální nárůst zaznamenaly/a od roku 2019 do roku 2022:
 - a) Kávová zrna
 - b) Kakaové boby
 - c) Banány
 - d) Cukrová třtina

Kakao patří vedle ropy a kávy k nejdůležitějším surovinám na světovém trhu a je pro něj charakteristické kolísání cen. Ne všechny vypěstované kakaové boby jsou fairtradové. Fairtradového certifikovaného kakaa jsou na trhu jen 3 %. Ve světě se každý rok vypěstuje přes 4 miliony tun kakaa, z toho 70 % v západní Africe. Následující mapy a infografiky popisují obchod a konzumaci kakaových bobů. Tyto materiály pochází nejen z dat Mezinárodní kakaové organizace (The International Cocoa Organization – ICCO). ICCO je globální organizace, která se skládá ze zemí, které produkují i konzumují kakao.

Infografika č. 1

KDE NEJVÍC KAKAA VYPĚSTUJÍ A KDE ZKONZUMUJÍ?

Vydavatel: Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.
Botičská 4, 128 00 Praha 2
tel.: +420 734 336 592

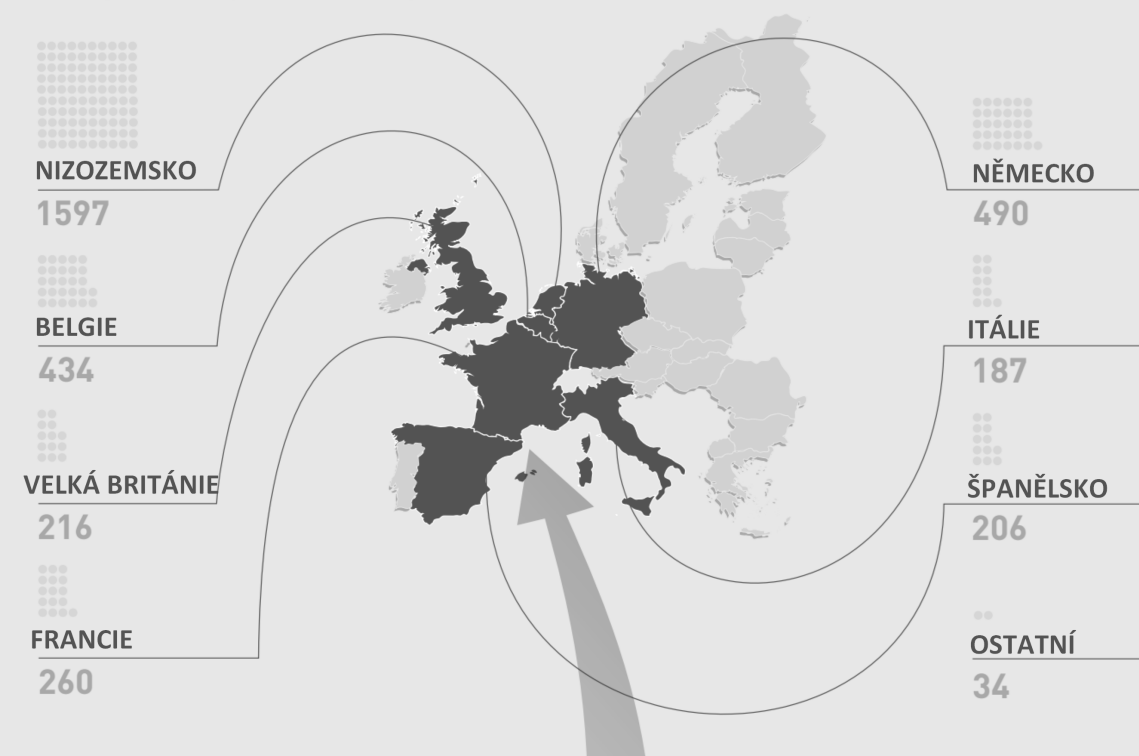

e-mail: info@fairtrade-cesko.cz
www.fairtrade-cesko.cz
www.facebook.com/FairtradeCzSk

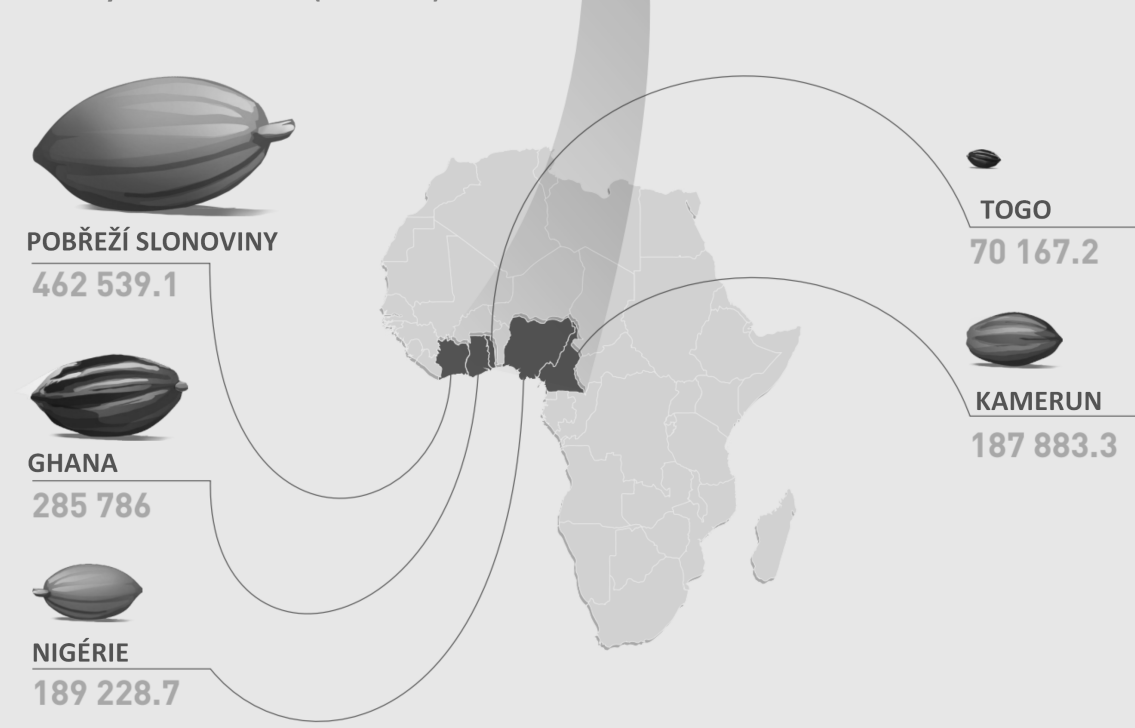
Zdroj: https://fairtrade-cesko.cz/wp-content/uploads/2019/03/NOVINY_KAKAO_WEB.pdf

Infografika č. 2

NEJVĚTŠÍ EU DOVOZCI
kakaových bobů (v milionech €)

TOP 5 VÝVOZCŮ
kakaových bobů do EU (v tunách)

Zdroj: <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20120309S-T040295/ep-to-vote-on-agreement-governing-the-bittersweet-trade-in-cocoa>

4a. Zakroužkuj všechny kontinenty, které mají větší produkci kakaových bobů než spotřebu.

1 bod

Evropa – Asie – Afrika – Austrálie – Amerika

4b. Urči, které tvrzení je nepravdivé či nelze určit jeho správnost. Těchto tvrzení může být více. Za špatně určenou odpověď se odečítají body.

1 bod

- a) Afrika je kontinent, který má největší produkci kakaa ze všech ostatních kontinentů.
- b) Amerika je kontinent, který má druhou největší produkci kakaa, ale vzhledem ke spotřebě není soběstačná.
- c) Asie je kontinent, který má třetí největší produkci kakaa, ale vzhledem ke spotřebě je soběstačná.
- d) Evropa a Austrálie jsou závislé na produkci kakaa ostatních kontinentů.
- e) Největší spotřebu kakaa má Evropa a stačila by jí celková produkce kakaa z Ameriky a Asie.

4c. Urči, které tvrzení je nepravdivé či nelze určit jeho správnost. Těchto tvrzení může být více. Za špatně určenou odpověď se odečítají body.

1 bod

- a) Země Benelexu zaplatí za dovoz kakaových bobů více než zbytek států EU.
- b) Import do Španělska a Francie je menší než do Itálie a Velké Británie.
- c) Export kakaových bobů do EU z Pobřeží slonoviny je srovnatelný (nelíší se o více než 10 %) s exportem Nigérie, Toga a Kamerunu v součtu.
- d) Německo patří mezi tři státy EU s největším importem kakaových bobů.
- e) Kakaové boby se v Africe pěstují zejména v zemích Guinejského zálivu.

4d. Vytvoř sloupkový graf spotřeby a produkce kakaových bobů dle ICCO na jednotlivých kontinentech. Využij k tomu infografiku č. 1. V grafu máš již nachystanou produkci a spotřebu v Africe. Do tabulky pod graf doplň celkovou produkci a celkovou spotřebu za daný kontinent. Pro zjednodušení tvorby grafu celkovou spotřebu i produkci zaokrouhli na stovky.

4 body

